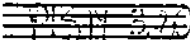

PolSKI Instytut Spraw Międzynarodowych
Biuro Analiz

BIULETYN

nr 71 (175) • 12 listopada 2003 r. • © PIISM

nr egz.

Redakcja: Krzysztof Balon, Sławomir Dębaki (redaktor naczelny), Dorota Dołęgowska (redaktor techniczny),
Adam Eberhardt, Maciej Krzysztofowicz, Urszula Kurczewska, Wiesława Lach (sekretarz redakcji)

Stanowisko Włoch na Konferencji Międzyrządowej

Agata Kołakowska

Włochy, które przewodniczą w tym półroczu Radzie Europejskiej (RE), stawiają sobie za cel zakończenie prac nad Traktatem ustanawiającym Konstytucję dla Europy (TUK) do 10 grudnia 2003 r. Ostateczna wersja TUK została by wówczas przyjęta podczas posiedzenia RE zaplanowanego na 12–13 grudnia 2003 r.

Włochy podkreślają swoje poparcie dla wypracowanego przez Konwent projektu Traktatu i opowiadają się za jego przyjęciem bez wprowadzania zasadniczych zmian. Początkowo rząd włoski zamierzał więc nie dopuścić do wznowienia dyskusji nad kwestiami, które zostały już rozstrzygnięte w projekcie TUK. Obrady konferencji międzyrządowej miały koncentrować się jedynie na tych kwestiach, których nie udało się wcześniej uzgodnić. Okazało się to jednak niemożliwe, gdyż jeszcze przed rozpoczęciem Konferencji wzmożła się debata nad Traktatem. Dotyczyła ona w szczególności podziału głosów w Radzie Ministrów, składu Komisji Europejskiej oraz umieszczenia w preambule traktatu odwołania do chrześcijańskich korzeni Europy. Intencją Włoch jest mediacja pomiędzy uczestnikami Konferencji Międzyrządowej i doprowadzenie do zawarcia kompromisu w spornych kwestiach.

W stanowisku Włoch na Konferencji Międzyrządowej widoczne są dwie tendencje. Po pierwsze, Włochy jako państwo przewodniczące Unii Europejskiej i organizujące Konferencję, deklarują wolę sprawnego jej przeprowadzenia i doprowadzenia do przyjęcia TUK. Realizacja tego zamierzenia będzie dowodem na organizacyjną sprawność Włoch, oraz trafność zaproponowanej metody prac (wykorzystanie kwestionariuszy do zbierania informacji na temat stanowisk państw członkowskich i wypracowanie, na ich podstawie, kompromisowych propozycji). Ponadto, sukces włoskiej mediacji podczas Konferencji Międzyrządowej może się przyczynić do wzrostu znaczenia tego państwa w UE. Już podczas prac Konwentu przedstawiciele Włoch, delegowani zarówno przez rząd, Izbę Deputowanych oraz Senat, reprezentowali spójne stanowisko, mając na uwadze osiągnięcie kompromisu.

Po drugie, projekt TUK został we Włoszech przyjęty z uznaniem nie tylko przez rządzącą koalicję centroprawicową, ale również przez partie opozycyjne. Jakkolwiek rząd włoski opowiada się za wzmocnioną Unią Europejską tak wobec państw członkowskich, jak i w stosunkach z państwami trzecimi, wyraża zrozumienie dla obaw przed pogłębieniem integracji. Za największą zaletę wypracowanego projektu

we Włoszech uznano wzmocnienie zarówno Rady, Komisji Europejskiej, jak i Parlamentu, przy jednoczesnym zachowaniu między nimi równowagi, co w opinii rządu Włoch jest podstawowym warunkiem sprawnego funkcjonowania Unii.

Włochy, należące do grupy dużych państw członkowskich UE, dysponują w Radzie taką samą liczbą głosów jak Niemcy, Wielka Brytania i Francja. System podziału głosów w Radzie Ministrów przyjęty w projekcie traktatu został przez Włochy zaakceptowany, ponieważ zachowuje niekwestionowaną pozycję tego państwa jako dużego i wpływowego członka UE. Z drugiej strony, system ten, w opinii Włoch, przyczyni się do zwiększenia przejrzystości procesu decyzyjnego wewnątrz Unii oraz jego uproszczenia.

Zdecydowany sprzeciw Hiszpanii i Polski wobec zaproponowanego w projekcie TUK systemu podziału głosów w Radzie spowodował, iż konieczne będzie wypracowanie nowych propozycji. Włochy zapowiadają, iż w tej dyskusji będą próbowały wykorzystać dobre stosunki łączące je z Hiszpanią.

Przyjęte przez Konwent rozwiązanie dotyczące składu Komisji Europejskiej spotkało się z pełną akceptacją rządu Włoch. Głównym argumentem przemawiającym na jego korzyść jest to, iż przepisy TUK zapobiegną przekształceniu się Komisji w instytucję o charakterze międzyrządowym – czyli taką, w której zasiadać będą przedstawiciele państw członkowskich, a nie komisarze reprezentujący interesy Unii. Jakkolwiek pozbawienie części państw członkowskich możliwości posiadania komisarza z prawem głosu może być uznane za niesprawiedliwe, to jednak utworzenie Komisji liczącej 25 członków grozi utratą efektywności i utrudnieniami w funkcjonowaniu tej instytucji. Aby zapobiec nierównemu traktowaniu państw członkowskich, Konwent zaakceptował wprowadzenie systemu rotacji. Rząd włoski opowiada się za utrzymaniem tej propozycji.

W opinii rządu Włoch, obowiązujący obecnie system rotacyjnego przewodnictwa w UE, trwającego 6 miesięcy, dowiódł swej niedoskonałości, co więcej, stanowi zagrożenie dla sprawnego funkcjonowania Unii Europejskiej liczącej 25 państw członkowskich. Warto przypomnieć, że podczas dwustronnego hiszpańsko-włoskiego spotkania na szczycie, które odbyło się 28 listopada 2002 r., państwa te przyjęły wspólny dokument wzywający do ustanowienia stałego przewodniczącego Rady Europejskiej. Konsekwentnie, Włochy popierają propozycję powołania stanowiska stałego przewodniczącego Rady Europejskiej¹. Postulat ten znajduje swoje uzasadnienie w dążeniu Włoch do wzmocnienia Unii Europejskiej, przy jednoczesnym podkreśleniu historycznej roli Włoch jako państwa, któremu bliska jest idea federacji.

W prowadzonej we Włoszech debacie towarzyszącej pracom Konwentu dyskutowane były dużo dalej idące propozycje zmian instytucjonalnych, np. utworzenia stanowiska przewodniczącego, wspólnego dla Rady Europejskiej oraz Komisji, powołania jednej Rady Ministrów, która przejęłaby całkowitą odpowiedzialność za dyskusowanie i przyjmowanie propozycji legislacyjnych, a w dłuższej perspektywie stałaby się załącznikiem drugiej izby Parlamentu Europejskiego.

Zgodnie z przyjętą strategią koncentrowania się podczas Konferencji Międzyrządowej na kwestiach, które nie zostały rozstrzygnięte w projekcie TUK, rząd włoski będzie nalegał na doprecyzowanie relacji między stałym przewodniczącym Rady Europejskiej z rotacyjnymi przewodniczącymi w poszczególnych formacjach Rady Ministrów. W szczególności konieczne będzie wypracowanie efektywnych instrumentów i procedur koordynacji w Radzie Ministrów.

¹ M. Krystyniak, *Rola przewodniczącego Rady Europejskiej w stosunkach zewnętrznych UE*, "Biuletyn" (PISM) nr 61 (165) z 15 października 2003 r.

Włochy, w kwestii rozszerzenia zakresu stosowania głosowania większością kwalifikowaną, popierają stanowisko, zgodnie z którym regułą powinno być podejmowanie decyzji większością kwalifikowaną. Pojawiały się jednak opinie, wyrażane także przez niektórych członków włoskiej Rady Ministrów, iż decyzje w sprawach związanych z polityką podatkową i społeczną powinny być podejmowane jednomyślnie. Jednocześnie Włochy nie podzielają wyrażanych przez część państw członkowskich obaw związanych z klauzulą "passerelle", pozwalającą Radzie Europejskiej decydować jednomyślnie o zastosowaniu zasady głosowania większościowego, w dziedzinach objętych obecnie zasadą jednomyślności. Zgodnie z obraną strategią mediacyjną, Włochy wyrażają poparcie dla kompromisu wypracowanego podczas prac Konwentu, jako że jest on zgodny z oczekiwaniami włoskiego rządu.

W opinii rządu Włoch, Unia Europejska nie odegra istotnej roli w stosunkach międzynarodowych, jeżeli pozbawiona będzie odpowiedniej **polityki bezpieczeństwa i obrony**. Rząd popiera ideę strukturalnej współpracy, otwartej dla wszystkich chcących uczestniczyć w niej państw, pod warunkiem spełnienia zdefiniowanych kryteriów; kryteria te – odnośnie których Włochy nie zajęły dotychczas stanowiska – muszą być jednak określone przez wszystkie 25 państw, by były w pełni akceptowane.

Kwestią o szczególnym znaczeniu jest dla Włoch problem napływu nielegalnych imigrantów i pośrednio związanego z nim zagrożenia międzynarodowym terroryzmem. Konsekwentnie, rząd Włoch popiera rozszerzenie zakresu zadań petersberskich o działania związane ze zwalczaniem międzynarodowego terroryzmu oraz zobowiązanie do solidarności w celu zapobieżenia zagrożeniu terrorystycznemu.

Z uznaniem rządu spotkała się również propozycja utworzenia Europejskiej Agencji Uzbrojenia, Badań i Potencjału Wojskowego (*European Armaments, Research and Military Capability Agency*), której powstaniu powinna towarzyszyć większa otwartość rynku sektora obronności, co z kolei wymaga zmiany art. 296 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

Propozycja nawiązania w preambule do **chrześcijańskich korzeni Europy**, jakkolwiek popierana przez rząd Włoch, nie została ostatecznie uwzględniona w projekcie traktatu. Zgodnie z deklaracjami prezydencji, prezentowanymi przed rozpoczęciem Konferencji, Włochy będą nalegać na umieszczenie odwołania do chrześcijaństwa w preambule.

OGŁOSZENIA

The Polish Foreign Affairs Digest

English Language Versions of Papers Published
in „Polski Przegląd Dyplomatyczny” and Other Journals in Poland

Quarterly

Vol. 3, No. 3 (8), 2003

Contents

Włodzimierz Cimoszewicz Poland in the European Union. What Foreign Policy?	7
Jan Krzysztof Bielecki Poland in the European Union. What Foreign Policy?	21
Władysław Bartoszewski Against Selective Memory	35
Ryszard Stemplowski The Weimar Triangle and Its Strategic Goals	41
Wojciech Roszkowski The Past and the Future of Europe	45
Gerard Labuda The Concepts of “Eternal Peace” and the Unification of Nation States in European History	53
Jadwiga Staniszkis Conflict in the Western World: American Federalism As the Model for Global Order?	77
Andrzej Nowak “Poor Empire or a Second Rome”—Temptations of Impérial Discourse in Contemporary Russian Thinking	125
Michał Płachta, Anna Wyrozumska The Interpretation, Internal Application and Effect of International Agreements under Polish Law	157
Tomasz Grzegorz Grosse Opportunities and Obstacles Concerning the Use of European Union Funds	173
Urszula Płowiec Opportunities and Threats to the Development of Exports and the Competitiveness of the Polish Economy before and after Poland’s Accession to the European Union	199

*Sprzedaż i prenumerata w Instytucie
oraz w wybranych księgarniach (www.pism.pl/ksiazki-ksiegarnie.html)*